

بهش : زمانی کوردی

کۆلیژ: پهروهدهی بنهپهتی

زانکۆ: سه لآحه ددین

بابهت: شیوازی ئه دهبی

ناوی مامۆستا: د. تانیا ئه سه ده مه مه د سآح

سالی خویندن: 2022/2021

پەرتووکی کۆرس Course Book

1. ناوی کۆرس	کۆرسی سالانە
2. ناوی مامۆستای بەر پرس	د. تانیا ئەسەد محەممەد صالح
3. بەش/ کۆلیژ	پەروەردەیی بنەپەتی / بەشی کوردی
4. پەيوەندی	نیمیل: Tanya.mohammad@su.edu.krd ژمارەیی تەلەفون: 4812000 کورک
5. یەکەیی خویندن (بە ساعات) لە هەفتەییەک	تیۆری: 3
6. ژمارەیی کارکردن	نامادەبوونی مامۆستای وانەبیژ بۆ قوتابیانی لە ماوەیی هەفتەییەکدا لە هەفتەییەکدا (3) کاتژمێر
7. کۆدی کۆرس	نییه
8. پروفایەلی مامۆستا	Webpage لەسەر ژیاانی نەکادیمی مامۆستا . وییساتی کۆلیژی پەروەردەیی بنەپەتی
9. وشە سەرەکیەکان	ئەدەبی کوردی، ئەدەبی کۆن و نوی، شیعر و پەخشانی کوردی ، لیکۆلینەو و پەرخنە و میتۆدەکانی . شیوازی زانستی شیوازی
10. ناوەرۆکی گشتی کۆرس:	<p>لیزە مامۆستای وانەبیژ باس لە کۆرسەکە دەکات بە شیوەییەکی گشتی کە پێویستە نەم خالانەیی خوارەو بەگرتەو:</p> <ul style="list-style-type: none"> • گرنگی خویندنی کۆرسەکە (بابەتەکە) • تیگەیشتنی چەمکی سەرەکی کۆرسەکە • بنەما و بیروۆزی کۆرسەکە • زانیینی تەواو بە لایەنە گرنگیەکانی بابەتەکە • زانیین و تیگەیشتنی پێویست بۆ دابین کردنی هەلی کار <p>گرینگی خویندنی ئەم کۆرسە لەویدا دەردەکەوێت، کە هەولەدات بۆ ناساندنی شیوازی ئەدەبی کوردی ، بە گشت هونەرەکانی شیعر و پەخشانەو، وەخستنەرووی گرینکترین هۆکارەکانی ویک چوون و جیاوازی شیوازی ئەدەبی کوردیمان لەگەل ئەدەبیاتی میللەتانی دی و شیوازی تاکە تاکەیی ئەدیبان . هەرەها ئەم کۆرسە هەولەدات بە ناساندنی شیوازی هونەرەکانی نیو ئەدەبیاتی کوردیمان و تاییبەتمەندییتی هەریەکە لەوانە .</p> <p>لەلایەکی ترەو ئەم کۆرسە هەولەدات بۆ تیشک خستنە سەر شیوازی قۆناغە ئەدەبیەکان و ئاشناکردنی قوتابیانی بە ریبازە ئەدەبیەکان و تاییبەتمەندییتی هەریەکەکیان .</p>

11. نامانجه كانى كؤرس

ئامانچ لە خویندنی وانەى (شیوازی ئەدەبى) بە شیوهیەکی گشتی ئاشناکردنی قوتابییە بەسیماو تایبەتمەندییەکان و بەها و گرنگی و چەمک و پەهەندەکانی لە ئەدەبى كۆن و نوێ و هاوچەرخى كوردیمان. بەشیوهیەکی تایبەتیش ئاشناکردنییە بەو ئەزمون و چوارچۆپۆه هونەرییانەى كە لە ئەدەبى كوردیدا هەن ، ئەمەش گرنگی خۆی هەیه بۆ قوتابیانى دەرچووی كۆلیژی پەرورەدەى بنەپەرتى، چونكە زۆریەى دەقە ئەدەبیەکانى پرۆگرامەکانى خویندنی بنەپەرتى و دواى ئەم قۆناغە سەر بە هەموو چەشنەکانى ئەدەبن . لە داها توودا بۆ پۆشنیبری خۆیان لە بابەتى ئەدەبى كوردیدا سوودی لێوەردەگرن.

12. نەركەكانى قوتابى

پێویستە قوتابى لە چالاکی و بەشداری نیو پۆل لەتیکرای سالی خویندن، كە ئەمانە لەخۆدەگریت: (ئامادەبوون و پابەندبوون، سمیناری ماوه كورت سەبارەت بەچەمکیى تایبەت لەنیو بەرنامەى داواکراو ، خویندنهوهى کتیبى پەيوەست بەباتەكەو نمایشکردنی پوختهیەکی لەماوهى ژەند خولهکیى كەمدا ، ئامادەیی بۆ تاقیکردنهوهى ماوه كورت و لەناکاو، بەشداری لە راقەى بابەتەكە لە نیو پۆلدا.

13. رینگەى وانە ووتنەوه

1. رینگای ئامادەکاریى (طريقة المحاضرة)
2. رینگای پرسىيار و ولام (طريقة الإستجواب)
3. رینگای گفـت و گو (طريقة المناقشة)

14. سیستەمى هەئسەنگاندن

یەكەم: لە (40%) ى نمرەكان، تايبەتە بە كۆششى سالانەى قوتابى، كە بەم شیوهیەى خواروه دابەش دەبن:

1. لە 20% تاقیکردنهوهى یەكەم
  2. لە 20% تاقیکردنهوهى دووهم
  3. لە 20% چالاکی و بەشداری نیو پۆل لەتیکرای سالی خویندن، كە ئەمانە لەخۆدەگریت: (ئامادەبوون و پابەندبوون، سمیناری ماوه كورت سەبارەت بەچەمکیى تايبەت لەنیو بەرنامەى داواکراو ، خویندنهوهى کتیبى پەيوەست بەباتەكەو نمایشکردنی پوختهیەکی لەماوهى كورتدا ، ئامادەیی بۆ تاقیکردنهوهى ماوه كورت و لەناکاو، بەشداری لە راقەى بابەتەكە لە نیو پۆلدا . لە كۆتايدا ئەمانە كۆدەكریتتەوه و ریزەى (40%) لیدەردەهینریت .
- دووهم: لە (60%) ى نمرەكان، تايبەتە بە تاقیکردنهوهى كۆتایی سان.

-----

15. دەرئەنجامەکانی فێرپوون

قوتابی بەرپێز..

وەرگرنتی ئەم کۆرسە بەتەواوی لەلایەن قوتانیانەوه، بە مەرجێک نامادەیی و پابەندیی تەواوت ھەبێت لەگەڵیدا، ھەرۆھا بەسەرئەنجامەوه بەشداری تێدا بکەیت و بەدواداچوونی ھەبێت بۆ سەرچاوەکانی، ئەوا بەدەتیاپییەوه سوودیکی زۆری دەبێت بۆیان بە تاییەتی لەلایەنی مەعریفی کە ئەم کۆرسە زانیاری و چەمک و زاراویەکی زۆری پێی ئاشنا دەکات سەبارەت بە شیوازی ئەدەبی کە وەک میتۆدیکی ڕەخنەییە لە ئەدەبیات دا، ئەمە جگە لەوەی کە لە دواڕۆژدا و لە ژێانی کارکردندا وەکو مامۆستای بابەتی زمان و ئەدەبی کوردی و پەڕۆر لەو بواردەدا پێنویستە شارەزایەکی باشی ھەبێت لە بواری ئەدەبیاتی کوردیمان کە ئەمەش کارناسانی بۆ دەکات بۆ دۆزینەوهی ھەلی کار لە ھەر شوێنێک کە نزیک بێت لە تاییەتەندییەکی. ئەمە جگە لەوە بەتەواوکردنی ئەم کۆرسە لەلایەنی رۆشنییرییەوه گەشە دەکات و وکەسیکی رۆشنییری لێدەردەچیت.

16. لیستی سەرچاوە

بەگەم / سەرچاوە بنەرەتیەکان:

- کوردی :
- شیوازی و شیوازیگەری ، د. ئیدریس عەبدوللا ، چاپخانەی پۆژھەلات ، ھەولێر 2010 – 2011
- شیوازی لە کورتە ژیرۆکی کوردیدا ، د. سلیم رەشید ، چاپخانەی پۆژھەلات ، ھەولێر 2012
- تیۆری ئەدەبی و شیوازاناسی ، پیتەر ھالبیرگ و دانەرانی تر ، وەرگیترانی ئەنۆەر قادر محەممەد ، مەلبەندی کۆردۆلۆجی ، سلیمانی ، 2010
- شیوازی شیعری گۆران ، پەخشان غەلی ئەحمەد ، چاپخانەی ڕەنج ، سلیمانی ، 2009
- فەرھەنگی زاراوی ئەدەبی و رەخنەیی، نەوزاد ئەحمەد ئەسوەد، سلیمانی ، 2011.
- کاروانی شیعری نوێی کوردی، کاکەیی فەلاح، 1980.
- ئەدەبیاتی نوێی کوردی، د. عیزەدین مستەفا رەسول، 1990.
- شیعرو ئەدەبیاتی کوری، رەفیع حلمی، 1988.
- مێژووی ئەدەبی کوردی ، د. مارف خەزەندار، بەرگی یەگەم ، دەزگای چاپ و بلاو کردنەوهی ئاراس ، چاپخانەی وەزارەتی رۆشنییری ، ھەولێر : 2001.
- مەسەلە و وێژدان ، ئیحسان فوئاد ، چاپخانە ئیرشاد ، بەغداد ، 1970
- کاریگەری پوانگە لە نوێگەری شیعری کوردیدا، د. علی تاهیر بەرزنجی، 2008.
- بزاقی رۆژنامەنووسی کوردی لە سووریا، فرھنگ موزەفەر محەممەد، نامەیی ماستەر، زانکۆی سەلاحەددین، ھەولێر 2003 .

- تیشکیک بۆ سهەر رۆمان ، عبدالرحمان منیف ، وهرگیڕانی شیرین . ک ، کوردستان ، سلیمانی ، 2006
  - شیعرى نوى كوردى 1898-1958 ، د. فرهاد پیربال ، چاپخانهى وهزارهتى كشتوكال ، ههولێر 2005.
  - لیکۆلینه وهو بیلۆگرافىای چیرۆكى كوردى 1925-1969 ، عومەر مهعروف بهرزنجى ، چاپخانهى كۆرى زانیارى كورد ، بهغدا 1978 .
  - چیرۆكى هونهرى كوردى ، زاھیر رۆژبهیانی ، وهزارهتى رۆشنبیری ، 1997
  - رهوتى نوێكردنه وهى شیعرى كوردى له باشوورى كوردستان له سالانى (1980 - 1991) دا ، د . حوسین غازى كاك ئەمین گه لاله یی ، چاپی یه كه م ، ههولێر 2010.
- دووهم / سهراوه عه ره بیه كان :
1. جمالیات الاسلوب ، فايز الدایة ، دار فكر المعاصر ، بیروت ، 1996
  2. البلاغة و الاسلوبية ، يوسف ابو العدس ، الاهلية ، الاردن ، 1999
  3. الاسلوب و الاسلوبية ، دار الكتاب الجديد ، بیروت ، 2006
  4. معجم مصطلحات الادب ، مجدي وهبة، مكتبة لبنان ، 1994.
  5. المعجم الادبي ، جبور عبدالنور ، دار العلم للملايين، بیروت 1979.
  6. الشعر العربي المعاصر، د.عزالدين اسماعيل، دار العودة ، 1981.
  7. دليل الناقد الادبي، د. ميجان المرويلي، د. سعد البازعي، ط4، 2005.

ناوى مامۆستای وانه بیژ	17. بابته كان
	<ul style="list-style-type: none"> - ته وه ره رهی یه كه م / شیوازی نه ده بی - زاراهوی شیوازی نه نیو فرهه نکه كاندا - بنچینه ی زاراهو که - پیناسه و چه مکی شیوازی نه ده بی - ته وه ره رهی دووهم / - زانستی شیوازی - شیوازگه ری کۆن - شیوازگه ری نۆی - قوتا بخانه ی نه لمانی

	<ul style="list-style-type: none"> - قوتابخانه‌ی فەره‌نسی - ته‌وه‌ره‌ی سییه‌م / - ره‌ه‌نده سه‌ره‌کییه‌کانی شیواز - نه‌وه‌کارانه‌ی کاریگه‌رییان هه‌یه نه‌سه‌ر شیواز - جوهره‌کانی شیواز به پێی بابته - جوهره‌کانی شیواز به پێی ده‌ربهرین - ته‌وه‌ره‌ی چواره‌م / - په‌یه‌ه‌ندی شیواز به زمانه‌وانی - په‌یه‌ه‌ندی شیواز به نه‌ده‌به‌وه - په‌یه‌ه‌ندی شیواز به ره‌خنه‌ی نه‌ده‌بیه‌وه - په‌یه‌ه‌ندی شیواز به ره‌وانبیرتیه‌وه - ته‌وه‌ره‌ی پینجه‌م / - هونه‌ره‌کانی ره‌وانبیرتی - هونه‌ری لیچوون - هونه‌ری خواستن - هونه‌ری جوانی بایس - هونه‌ری واتانناسی - ته‌وه‌ره‌ی شه‌شه‌م : - شیوازی شیعر به پێی رهبازه‌کان و چه‌ند نمونه‌یه‌ک - شیوازی چیرۆکی کوردی و کورته‌یه‌کی میژوویی ده‌رباره‌ی چیرۆکی کوردی - قوناعه‌کانی چیرۆکی هونه‌ری کوردی له‌نیوان سالانی (1925 – 1991) - قوناعی یه‌که‌م له (1925 – 1939) قوناعی سه‌ره‌ه‌ئان - قوناعی دووه‌م سالانی سییه‌کانی سه‌ده‌ی رابردوو - قوناعی سییه‌م : 1939 – 1949 / قوناعی گه‌شه‌سەندن – گوڤاری گه‌لاوێژ –
--	--

	<ul style="list-style-type: none"> - قوئاعى چوارەم : سالانى پەنجاكان - شورشى گە لاويژ 1958 - - قوئاعى پېنجەم : سالانى شەستەكان تا بەيئاننامەى ئادارى 1970 - قوئاعى شەشەمەم : 1970 - 1974 - قوئاعى حەوتەم : سالانى ھەشتاكان تا رېپەرىنى 1991 - قوئاعى ھەشتەم لە را پەرىنەوہ تا ئەمرو - تەوہرەى حەوتەم - ھونەرى رۆمان - ھونەرى وتار - ھونەرى شانوگەرى
	<p>18. بابەتى پراكتىك (ئەگەر ھەيئەت)</p>
	<p>نەيىمە</p>
	<p>19. تاقىکردنەوہكان</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. پرسىارى وتارى، پېئاسە. ھۆكار 2. راست وچەوت 3. بژاردەيزور 4. نمونە دەق و شىكار کردنى دەق
	<p>20. تەيىنى تر</p> <p>قوتايىيان دەتوانن نزيك لە سەرچاوە ديارىكراوەكانى نيو ئەم كۆرس بووكە، لە چوارچىوہى كۆرس بووكە كە دەرىچىن و بەدواداچوونى زياتر بكنەن بۆ بابەتەكە، ھەرۆھە دەتوانن لەسەرچاوەى ترەوہ باس لەو شتەنە بكنەن كە من باسەم كەردوون.. نمنەى زياتر و نوئى جگە لە نمونەى موحازەرات بەيئەنەوہ .</p>
	<p>21. پىداچوونەوہى ھاوئەل</p> <p>د. بەكر شاكەر كاوانى</p>